

MAMLAKATIMIZDA QURILISH SOHASINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI

M.Siddiqov

Jizzax politexnika instituti dotsenti

B.Qo'ng'irov

Jizzax politexnika instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16015697>

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston Respublikasida qurilish sohasini modernizatsiya qilish zaruriyati, asosiy yo'nalishlari va amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalar, raqamlashtirish, "yashil" qurilish va kadrlar salohiyatini oshirish orqali qurilish sohasining samaradorligini ta'minlash bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: qurilish sohasi, modernizatsiya, texnologiya, raqamlashtirish, innovatsiya, infratuzilma, yashil qurilish.

Annotation. This article analyzes the necessity, main directions, and implemented measures for the modernization of the construction sector in the Republic of Uzbekistan. Recommendations are provided to improve the efficiency of the construction industry through the adoption of modern technologies, digitalization, "green" construction practices, and the enhancement of human capital.

Key words: construction sector, modernization, technology, digitalization, innovation, infrastructure, green construction

O'zbekiston Respublikasida qurilish sohasi iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, milliy infratuzilma, sanoat va turar-joy fondining rivojlanishida beqiyos o'rin tutadi. So'nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar jarayonida ushbu sohani modernizatsiya qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayon nafaqat texnologik yangilanishlarni, balki tizimni boshqarish, moliyalashtirish va ekologik jihatdan barqaror qurilish madaniyatini ham o'z ichiga oladi.

Qurilish sanoatining jadal rivojlanayotgan zamonaviy iqtisodiyotdagi o'rni ushbu tarmoqda doimiy modernizatsiyani talab etmoqda. Quyidagi omillar sohani yangilash zaruratini yuzaga keltirmoqda:

- Eskirgan texnologiyalar va past samaradorlik;
- Qurilish sifati ustidan nazoratning yetarli emasligi;
- Raqamli texnologiyalarning past darajada qo'llanilishi;
- Resurslardan samarasiz foydalanish;
- Ekologik barqarorlik talablariga mos bo'lmagan qurilish materiallari va usullar.

Qurilish sohasida modernizatsiya yo‘nalishlari:

1. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish

Yangi texnologiyalarni tatbiq qilish soha samaradorligini oshirishda muhim omildir. Bunga quyidagilar kiradi:

- **3D-bosma qurilish** – kichik obyektlar uchun arzon va tez qurilish imkonini beradi;

- **Prefabrikatsiyalashgan qurilish** – zavod sharoitida tayyorlanadigan qurilish elementlari orqali vaqt va xarajatlarni kamaytirish;

- **Energiya tejamkor materiallar** – issiqlik izolyatsiyasi kuchli bo‘lgan qurilish materiallari orqali energiyani tejash.

2. Raqamlashtirish va “Smart” texnologiyalar

Raqamlashtirish modernizatsiyaning asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi:

- **BIM (Building Information Modeling)** – loyihalashtirishdan tortib ekspluatatsiyagacha bo‘lgan jarayonni raqamli boshqarish;

- **Dronlar** va **sensorlar** yordamida qurilish jarayonlarini kuzatish va nazorat qilish;

- **Onlayn monitoring platformalari** – davlat nazorat organlari uchun shaffoflikni ta‘minlash.

3. Yashil qurilish konsepsiyasi

Ekologik barqarorlik bugungi kunda muhim mezonlardan biriga aylangan.

“Yashil” qurilish quyidagi yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi:

- Atrof-muhitga zarar yetkazmaydigan materiallardan foydalanish;

- Energiya va suv tejaydigan texnologiyalarni joriy etish;

- Qurilish chiqindilarini qayta ishlash va utilizatsiya qilish.

4. Kadrlar salohiyatini rivojlantirish

Modernizatsiya uchun malakali muhandislar, dizaynerlar, loyihachilar va texnik mutaxassislar tayyorlash zarur:

- OTMlarda zamonaviy o‘quv dasturlarini joriy etish;

- Xalqaro tajribalarni o‘rganish;

- Qurilish sohasida uzluksiz malaka oshirish kurslarini yo‘lga qo‘yish.

So‘nggi yillarda quyidagi islohotlar amalga oshirilmoqda:

- “Yagona loyiha portali” orqali davlat qurilish buyurtmalarini ochiq e‘lon qilish;

- Qurilishda “E-Qurilish” platformasining joriy etilishi;

- Qurilish kodeksining takomillashtirilishi;

- Energiya samarador qurilish me‘yorlarini ishlab chiqish;

• Yirik shaharlar uchun raqamli master-rejalar ishlab chiqish (Toshkent, Samarqand misolida).

Modernizatsiya natijalari va istiqboldagi vazifalar

Modernizatsiya qilinayotgan qurilish sohasida quyidagi natijalarga erishilmoqda:

- Qurilish mahsulotlari sifati oshmoqda;
- Byurokratik to‘siqlar kamaymoqda;
- Yangi ish o‘rinlari yaratilmoqda;
- Shaharsozlik standartlari yangilanmoqda.

Istiqboldagi vazifalar:

- Har bir hududda “yashil qurilish” standartlarini joriy etish;
- Qurilish texnoparklari tashkil etish;
- Raqamli nazorat tizimlarini to‘liq yo‘lga qo‘yish;
- Xalqaro investitsiyalarni keng jalb etish.

Xulosa. Qurilish sohasini modernizatsiya qilish O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror va izchil rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy texnologiyalar, raqamlashtirish, ekologik yondashuv va malakali kadrlar tayyorlash orqali ushbu sohani jadal rivojlantirish mumkin. Buning uchun davlat siyosati va xususiy sektor o‘rtasida uyg‘unlikni ta‘minlash muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

- 1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari (2022–2024 yillar).
- 2.Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi vazirligi rasmiy sayti — www.qurilish.uz
- 3.Jahon banki: “Green Buildings: A Financial and Policy Blueprint for Emerging Markets” (2020).
- 4.BIM Handbook: A Guide to Building Information Modeling, Wiley, 2018.
- 5.Мирабдуллаев М. “O‘zbekistonda qurilish sanoatini rivojlantirish masalalari”, Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2023.
- 6.UNDP Uzbekistan: Building resilience and green urban development reports.

